

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
4 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér.
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

Pártalakulás és beszámoló.

Az oklándi választó-kerület szabadelvű pártjának megalakulása és Dr Heltai Ferenc beszámolója.

Homoródoklánd, 1904. október 11.

(r. s) F. hó 9 én a homoródi járás központján: Oklándon, az ottani választó-kerület szabadelvű-pártja rendes alapszabályokkal újra alakult.

A tul nagy számban megjelent választókat vargyasi Daniél Lajos üdvözölte szívből; sajnálattal jelentve be, hogy a párt társ-elnöke: Benedek Elek e tisztéről nagy és sokoldalú elfoglaltságára való tekintettel lemondott. Majd az alapszabályokat olvasták fel. Teljes szövegében elfogadta a párt. Megválasztott egyhangulag a tisztikar és a 100 tagból álló választmány. Elnök lett: Daniél Lajos, alelnökök: Kisgyörgy Sándor unitárius esperes, Benedek Imre ny. főszolgabíró, Lántzy Sándor vasgyáros, Gáspár János r. kath. plebános Karácson György ev. ref. és Ziegler János ág. ev. lelkész; főtitkár Pál Ferenc oklándi unitárius lelkész, titkár: Tarcsafalvi Albert vargyasi ig. tanító, jegyzők: Demeter Dénes karácsonfalvi unitárius és Karácson Sándor dályai ev. ref. lelkész, pénztárnok: Tibald József ujfalvi unitárius lelkész.

Elnök az egyhangulag történt megállapodást lelki örömmel köszönte meg a polgárságnak; szintén ily lelki örömmel je-

lentette, hogy kerületünk szerezve tisztelt képviselője: Dr Heltai Ferenc itt van a mi körünkben, indítványozza, hogy hívjuk meg. Az indítvány lelkes örömmel vétetett tudomásul s az óriási sokaság a székely zenekar hangjai mellett elment képviselőnkért, aki nemsokára meg is jelent az új község ház tornácán.

A „Pesti Hírlap“ egyik közelebbi száma azt írta, hogy a közeli választást jelenti Heltainak és Mikszáthnak kerületükben való mostani körutja. Ezzel szemben mi konstatáljuk, hogy Heltai már pár hónapja tett ígéretét váltotta be megjelenésével.

Az elnök üdvözlő szavai után Heltai keresetlen őszinteséggel szólott; elmondotta a közelmúlt politikai történetét s a jövő nagy feladatainak megoldásához erőt kért választói szeretetéből, mely tényleg ragaszkodó és tántoríthatlan bizalom képen, pünkössti lelkesedéssel nyilvánult meg a választók részéről. Elmondhatjuk, hogy Heltai e kerületben otthon van; személye s az elvei által vallott kormány-politikának rendületlen hive e kerület óriási sokasága. A sokszor egekig ható éljenzéssel szakított és kísért beszéd után az elnök hálás köszönetet mondott a szeretett képviselőnek; majd üdvözlő sürgönyök küldettek gróf Tisza István miniszterelnöknek, Podmaniczky Frigyes báró orsz. szabadelvű-párti elnöknek és Hollakay Arthur főispánnak, akiktől szintén meleg hangú távirati köszönetek érkeztek.

Délután fél egy óraker közös ebédre

gyültek össze, három helyiségben mintegy 1000-1500-an. Mindenik helyen lelkesült hangulat uralkodott, melyet csak fokozott a sok szellemes pohárvöszöntő. Köszöntőt mondtak: Daniél elnök, Szabady főszolgabíró, Kisgyörgy esperes, Pál F és Demeter D. lelkészek, Benedek M, Györfi I. és Száva J. tanítók, stb. És akit először kellett volna emlitenünk Heltai képviselő, úgy Bodó, ágostonfalvi állomás-főnök. A képviselő mind a három helyen megjelent s mindenütt lelkes ováció tárgyát képezte megjelenése.

Tan- és nevelésügy.

Uj irányu tanítói gyűlés.

Az udvarhelyjárasi tanítói fiókkör f. hó 6-án Alsófalván tartotta meg rendes őszi gyűlését, a tagok élénk részvétele mellett.

A gyűlést megelőzőleg a harangok hívó zuga a tagokon kívül a falu vezetőségét, értelmességét és ifjat vénet a templomba gyűjtötte. Ilyen szép számu közönség tanítói munkánk hallgatására még nem gyűlt össze.

Templomi ének után ifj. Péter Károly esperes, helybeli lelkész igen szép ünnepi imát mondott, melynek elvégzése után a helybeli ifj. egyesület dalárdája a kürtörök kísérete mellett több szözlamban énekelt.

Oly impozáns előadásu és szívet, lelket átható, mindnyájunk bámulatát felkeltő volt ez az ifjak éneke, hogy mesterművednek, édes Dénes barátom, e soraimban külön helyett szakasztok.

Az istentisztelet elvégzése után az állami iskola tantermében hallgattuk végig Szegedy Károly magyar nyelvtani tanítását, a honnan a

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Sándor bácsi.

(Emlékezés Nagy S. Sándorról.)

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

— Irta: Fülei Sz. Lajos. —

(Folyt. és vége.)

Sándor bácsi a szabadságharc után újra visszakért a gróf Hallerek szolgálatába. Az ellenséges idők, főleg pedig az oláhok inváziója után temérdek munka várt rá... Helyt is állott mindenben 15 évi hűséges szolgálati ideje alatt.

1864-ben haza költözött Székelykereszturra. A városnak tíz éven át földrendszernyilvántartója és jegyzője, tíz évig pénztárosa volt. — Az önszervező Népbanknál is működött. Közérdekű munkássága mellett kis gazdaságát is vezette, hogy tíz gyermekét illően iskoláztassa, tisztességesen felnevelje s bennük hasznos polgárokat adjon az elszegényedett magyar társadalomnak.

Célját elérte, mert a Székelyföldön kevés család van, melyből annyi derék, intelligens ifju került volna ki, mint a Nagy Sándor családjából. Mindenik előkelő állást foglal el a közéletben. Az áldott lelkű, munkás, okos nő Nagy Márcella — a most is élő tisztességes matrona — ötvenegy éven át szeretettel osztotta meg Sándor bácsival az élet gondjait. E jó feleség és önfeláldozó anya szerelése besugározta a családot, melynek igazi szép székely karakterét mindenki tisztelte. Példány-

képül is jól beillt, különösen a mostani időben, mikor a züllött társadalom bajai a családi életet is annyira megtámadták...

A családias, szelid érzelmekkel megáldott Sándor bácsinak poétikus érzései is voltak. — Mezei gazdálkodása közben lelkét gyönyörrel illeték meg a székelyföldi bécek és halmok virágos képei. Verseit önmagának s nem a világnak írta. Jól tudta, hogy azok nem tarthatnak igényt az eredeti koncepciók és művészi formákban föllángoló lélek produktumaira. Verselése mély és szelid érzésnek, tiszta lelkének egyszerű mezei virágok jelentkezett. Leginkább a gyermeki érzés, a család és haza szeretete nyilvánul meg azokban. „Szülőim sírjánál“ című verselésében gyöngéden emlékezik meg anyjáról s a tőle nyert oktatásról:

— — —
Arany szabály gyanánt
Gyakran hangoztatta
Nemesak, de tettel is
Bebizonyította
Ki az Urban bizik
Meg nem csalatkozik;
S mindenki úgy éljen,
Hogy ne érje szegény...

A klasszikus formát utánozva, megéneklé az 1849-ben felrobbantott dévai várat is:

A Maros balpartján, szédítő magas hegy ormán
Emelkedik vala Dévának ódon vára.
Hogyha a hegy lába nem volna szélesb, mint esuesa,
Vélnéd, hogy fellegek régióban lebeg.
Századok vihari által barnultak falai
S minden szemlélőnek csak bámulást szereztek.
Olyan magasságban csak kőszáli sasok tanyáznak,
Ahol biztonságban lehetnek mindannyian.

De a várórsége osztrákseregnek, rettegve
Kapitulált egykor, az önvédelmi harcok.
Dacára erőde biztonságának előre
Jónakálta kerekét oldani, amint lehet.
A magyar honvédek megsokalván a sok keservet,
Mint polyvát szórták szét ellenségeik zömét.
Egy honvéd katona, a heves szébeni csata
Idején, Bem vezért kérte, hogy állna hátrébb;
Ne járjon előre, hol a golyóbisok zóme
Legsűrűbben szedi áldozatait s öli.
Ha mi el is veszünk, százannyi áll ki helyettünk,
De vezérünk eleste, egy ország vesztesége.
Ez utolsó csata lezajlása után Déva
Lett megállásunknak helye, úgy sok másoknak.
Szétszórtan, ki után, ki meg egyekes udvarán,
Irtózatos robaj, füst, lángtenger és nagy zaj
Közi, szemünk láttára lett szerteséjjel zúzva,
Amíg rendezkedtünk, a magas vár felettünk.
Hogy mi által történt ez a felrobbanás, tőstént
Után vizsgálták, de mégsem lett kiderítve:
Vár és várórsége egy perc alatt így leve
Végleg elpusztulva, örökre megbénítva.
Az osztrák armánynak, kétszáz ezernyi muszkának
Segédül hívása: leve menedékvára.
S hogy helyrejöhetett vérlázító irtáshoz is kezdett,
A haza legjobbjai levének áldozati...

Koós Ferenc királyi tanácsos, nyugalmazott tanfelügyelőhöz csaknem meglepő lendülettel írja:

„Hogyha levelemmel, amelyet küldök ezennel,
Bármilyen kevés mértékben kedélyedre tehettem:
Megdicsérem magam, hogy bár bohóságaimban,
Kedélyedet egy vidám mosolygásra indítam.
Örömid táblája mindig tele legyen írva
Magasztos érzelmekkel, miket ohajt a kebel.
Aggályok árnyai s kedvtelen idők folyási
Helyett, fel-fellendüljön kebledben égi öröm.
A lelki és testi erőknél összeségei
Kísérőd legyenek s mindig kedvre derítsenek.
Az előhaladott kor csak jutalmul adatott
Az Istentől számokra, hogy legyen dicső példa.

gyűlés helyeül kijelölt tágas községi tanácsterembe vonultunk.

Ekkorra már ott láttuk az ifjusági egyesületet, falu értelmességét oly számban, hogy a 300 embert magába foglaló terem nagyon szűknek bizonyult.

Az ifjusági egyesület dalkara által előadott és nagy tetszéssel fogadott ének után Veress Ferenc tartotta meg elnöki megnyitóját; rövid emlékeztetést vetve a múltba és kitartásra buzdítva a jövőben. Szívélyesen üdvözölte Ember János kir. tanfelügyelőt, az országos nevű paedagógust.

A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után Olasz Domokos tartotta meg, ez ünnepélyes alkalomra szerkesztett és általa oly kiváló precizitással előadott ünnepi beszédét. A tartalmas és megkapó költői fántáziával festett felolvasás hatása nem maradt el. Nem egy helyen a hallgatóság könyhullatva, imaszerű áhitattal emlékezett nemzetünk eme gyászos korszakára.

Az alsósófalvi székely nép nem elégedett meg eme korszak eseményeinek egyszeri meghallgatásával, hanem kérve-kérték a felolvasót, felolvasásának szövegét hagyja náluk és pedig mindaddig, míg azt mindenik ol nem olvasta, meg nem értette.

Ugy-e, hogy a nép érdeklődését fel lehet költöni hazánk nagyjai iránt, csak a helyes utat és időt kell eltalálni a nép szívéhez?

Vida Mózes, Ábrányi Emil „Tizenhárom” c. költeményét szavalta el nagy hévvel és kiváló hatással, mit a kör zajos tapsal és köszönettel jutalmazott.

Ezek után Györkes Mihály a népnevelési egyesületek eszméjét fejtegette, reá mutatva mostan munkánk meddő, sikertelen voltára. Többek hozzászólása után, melyben mindannyian az előadó javaslataival egyetértettünk, körünknek népnevelési egyesületté való átalakítását a további tárgyalás alapjául általánosságban elfogadtuk.

A gyakorlati tanítás Pál Sándor és Hetszer Kálmán birálata után sikerültek minősítették.

Több rendbeli elnöki bejelentés után, melyek tudomásul vétettek, a gyűlés az indítványok során a következő határozatokat hozta:

Tályán Imre fancesali közs. tanító továbbra is egyletünk kötelező tagja. Hodgyai Géza körünkbeli való kilépése és a hom-oklándiba való átlépése elfogadtatik. Barabás József bogárfalvi és Spanyáné Soó Mariska székelyudvarhelyi óvónő a fennálló és érvényben levő miniszteri rendelet értelmében, továbbra is egyesületünk kötelező tagjai, kilépésüket a kör nem veszi tudomásul és továbbra is nyilvántartani határozza. Az udvarhelyi ev. ref. iskola tanító-

A jelen s későbbi korszak ifjuságai
Számára, hogy lássák a munkásság jutalmát...
A szabad természet szemlélődése, a melyet
Mindenki élvezhet, vidámit szívet, lelket.
Ezt kétkedés nélkül mondhatom önzéstelenül,
Öntapasztalatomból, mi szolgált jutalmul.
Az öreg kort ennek és úgy a munkás életnek
Kell, hogy tulajdonítsam részemről is biztosan.
Legyenek napjaid munkás folyamai addig
Terjedve, amíg azok tetszésed szerint valók.”

Megemlítem még a „Születésem napjára” c. versét is, melyben megható érzéssel elmélkedik az életről. Elmélkedését így fejezi be:

„Nincsen idöm semmi tünődésre,
Nem rettent a halálnak félelme.
Kinek folyton teendői vannak,
Az, eszébe se jut a halálnak.
Nem mondhatja: Mit lézengsz előttem?
Beléd botlám, no hát érted jöttem!
Sokan kérdik életrendem voltát,
Hogy magukat ahhoz alkalmazzák.
Pedig nem kell semmi egyéb erre:
Józan észnek munkabíró kedve.
Én a dicső Berzsényivel tartok,
Ki azt mondá: hogy csak a gonoszok
S gyáva lelkek félnek a haláltól,
Mint kis gyermek az éjji homálytól!”

Ezekből a vers-szemelvényekből is kitűnik, mily nemes érzésű és gondolkozású ember volt Sándor bácsi. Egy nem gond nélkül, de férfias önérettel, fajszerető lélekkel becsületes munkássággal megfutott élet alkonyán, szerető családi körben, szelid nyugalommal várta be azt a percet, melyben az öreg Simeonnal elrebegethető: *Most bocsásd el, Uram, a te szolgádat...*

És ő elment. Odatették a földbe, melyet annyira szeretett, melyért munkált, tett és fáradott. Legyen most benne csendes nyugalma. Sirkövére rá lehetne vésetni:

*Hic fuit Elias more, clamore Joannes,
Ore Nathan, cura Paulus, amore Petrus!*

női szintén, mint kötelező rendes tagok nyilvántartásba vezetettek s ebbeli köteleseiknek eleget teendő, az esperesi hivatal útján felszólítottak. A ielekezeti iskolák tanító és tanítónőinek kiszolgáltatandó fuvar és napidíj tárgyában a jelen volt esperes részéről kedvező válasz nyert. Az 1905. évi költségvetés elfogadtatott. A gyűlésen megjelenő tagok részére „Igazolvány” adása elhatározatik. Györkes Rózsika és Kacsiné V. Ilona a kör tagjai sorába felvételnek.

A jövő gyűlés helye és idejének megállapítása után a gyűlés eloszlott, hogy a fehér asztalnál a jól végzett munka után ismét együtt lehessünk. A pompás, izletes ebéd, mely az esti órákig elnyúlt, Péter Károlyné urnő fáradozásának köszönhető.

És most eljutottam ahhoz a ponthoz, hol penám letéve, újból gondolatokba mérülök és most is gazdag tárgysorozatú gyűlésünk és még legfőképpen az ifjusági egyesület által előadott énekszámok varázshatása alatt állott.

Mintha most is hallanám a vegyes, férfi és női kar által előadott magyar ének-darabokat.

Meghat azon emberfeletti munka, az a farradhatatlan tevékenység, az a kiváló szakértelem, mit az ifj. egyesület terén, annak körében az igazi népnevelők: Mércsa Dénes és hiv munkatársa Szegedi Károly fejtenek. Oly sikert elérni, a falut oly csapásra az egyesület munkás zászlója alá csoportosulva látni, az nem mindennapi.

Hogy mily hatásos, mily szabatos volt az ének, annak legjobb kritikája a többnyire zeneértőkbeli álló testület zajos tapsa, éljenzése és a darabok újabb előadattása.

Mondhatom, sok szép és neves dalkart hallottam már énekelni, többek között a székelyudvarhelyit is, de a Te dalkarod, ha nem is előtők, de utánuk sem halad. — Csak rajta! Az Isten adjon erőt és fokozott munkakedvet, hogy egy új találkozásunk alkalmával, újabban gyönyörködtethes és kedves emlékeinket egygyel szaporíthasd.

Ezen gyűlés gazdag tanulságaiból még egyet, a legfontosabbat:

Az ifjusági, a népnevelési egyesületek és a tanítói körök munkálkodása esakis így, ezen az úton haladva valósítható meg minden nagyobb megrázkódtatás nélkül. Így lesznek a tanítói körök gyűlései látogatottak, így lesznek azok vonzóvá, kellemessé és mindenekelőtt a nép előtt rokonszenvenssé téve. Így lesznek egyes nemzeti ünnepek a falu népének öröm-ünnepeivé, így fog azok a nép előtt örök becsesl birni.

Ezzel egyttal a hazaszeretet ápolására és felkeltésére a legtöbbet tettünk, így tudja népünk hazánk történelmi nagyságait, hazánk nemzeti ünnepnapjait megismerni, azok példáját követni, azok nemes tettein lelkésedni.

A miért is udvarhelyvármegye összes tanítóegyesületi köreinek szíves figyelmébe ajánlom, hogy kivétel nélkül, őszi gyűléseiket október 6-án és a tavasziakat március hó 15-én tartásuk meg, az ifjusági, a népnevelési és az összes egyesületek, valamint a falu népének bevonásával.

Hetszer Kálmán.

Különfélék.

— **Esküvő.** Szentpétery Ferenc helybeli m. kir. posta- és táviratdizist, társadalmi körreinknek is igen kedvelt tagja, e napokban esküdtött örök hűséget S z a b ó Margit k a.-nak, fogarasi S z a b ó Miklós marostordavármegyei földbirtokos és neje Mezey Vilma bájos leányának Nyáradszeredán. Az egyházi esketést az ottani ev. ref. esperes végezte.

— **Egy községi bíró kitüntetése.** Vasárnap d. u. 4 órakor kezdődőleg szép ünnepség színhelye volt Homoródszentpál község. Hosszas időközön át buzgó bírájának, Sándor Ferencnek ekkor tűzte mellére vármegyének népszerű főispánja a király adományát, a koronás ezüst keresztet. — Főispánunkat a község végén felállított diszkapunál S z a b a d y főszolgabíró üdvözölte a járás, s majd az iskola udvarán Ú r m ö s i József helybeli unitárius lelkész a község nevében. Hollaky főispán szép és buzdító beszéd kíséretében dekorálta az ünnepelt bíró, ki meghatva köszönte meg a királyi kegyet; kérve a főispánt, hogy hódoló hálóját juttassa a trónhoz. Majd üdvözölték az ünnepeltet: T a m á s S., a képviselőtestület, lelkész az egyh. kebl tanács nevében. — H e l t a i Ferenc orsz. képviselő a bírák mintaképét állítva elő, buzdítólag szolt a község és

nagyszámú vidéki közönséghez. K i s Jenő körjegyző indítványára, főispáni engedéllyel megtartott képvis. testületi gyűlésen főbíró érdeme jegyzőkönyvileg örökített meg. Főispán ünnepi bezáróját megelőzőleg H e l t a i mondott meleg köszönetet főispánunknak azért, hogy személyesen jelent meg, bizonyítva ezzel is a buzgó szolgálat jutalmazásának fontosságát. Az est-alkonyat birta oszlásra a szépszámu ünneplő közönséget.

— **† Báro Gamerra Gusztávó** szül. tinkovai Macskássy Krisztina, vármegyének egyik előkelő nagyszonyja, kedden este 6 órakor elhalt Székelykeresztúrott 83 éves korában. A köztisztletben álló nagyszony halála is oly szelid volt, mint csendes élete. Halála előtt egynegyed órával józüen meguzsonnázott és elaludt. Temetése ma (csütörtökön) d. u. 3 órakor lesz Székelykeresztúron, s mint értesülünk — a temetési szertartást J u n g C s e k e Lajos apát fogja vezetni. Az elhunyt urnő halála mélyen megrendítette hű férjét, akinek most már egyedüli reménye és támasza fiában: báró G a m e r r a Oszkárban van, aki az udvarhelyvármegyei áldatlan politikai harcok ideében Bécsbe költözött volt, s miután immár a viszonyok megváltoztak és az öreg édes atya segítségére szorult, a jó és hálás fiu bizonyára vigasztalásul visszaköltözik szülővárosába.

— **Jókai-gyászdal második kiadásban.** Z Révész Anikó zongoraművész — akinek immár sok szép dalát éneklük; csárdását, keringőjét országszerte huzzák a cigányok — a magyar nemzet bánatát, keservét lendületes, magyar érzéstől áthatott gyászdalban fejezte ki a koszorus költő, pár hónappal ezelőtt történt halála alkalmából. A zenemű szövegét, melyet a hirneves művész férje: Z e m p l é n i Árpád jeles írók, a Petőfi-Társaság tagja, megihletett szívvvel szerzett, — lapunk olvasói a „Székely-Udvarhely” ez évi 43-ik számából ismerik. Z e m p l é n i n é n e k ezt a dalát is már nemcsak a fővárosi, de a vidéki cigánybandák is játsszák s úgy a sajtó, mint a nagyközönség teljes elismeréssel fogadta. Alig jelent meg az 1 koronás zenemű, elfogyott az első kiadás és most a második kiadást rendezik sajtó alá az illusztris szerzők. A kellemes zenéjű dal zongorára két kézre szerzőknél: Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. a. és lapunk kiadóhivatalában is kapható.

— **Halálozás.** Özv. Bartha Domokosné Bokor Borbála sirja immár ott domborul az ev. ref. sirkertben ahova életének 45-ik évében, hosszas szenvedésre szombaton bekövetkezett halála után vasárnap délután általános részvét mellett az ev. ref. szertartás szerint elhelyezték hült porait. A köztisztletben álló urasszony halála: Bartha Gábor udvarhely járási szolgabíró, mint szerető jó fiát s ennek feleségét és gyermekeit mély szomorúságba ejtette. A nemes szívu urasszony nyugodjék csendesen!

— **Székely kiállítás.** A székelyföldi körületi iparossegéd és tanoncmunka-kiállítást, — melyen Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhelyvármegyékből 400 kiállító vesz részt — Marosvásárhely a székelyföldi iparmazeumban október 23-ik á n (vasárnap) d. e. 11 órakor nyitják meg. Az ünnepélyes megnyitásra meghívták a kereskedelemügyi minisztert, a székely főispánokat, mint védnököket, a székely törvényhatóságokat és városokat, az erdélyrészi kereskedelmi- és iparkamarákat, székely kormánybiztosságokat, iparfejlesztő bizottságokat, ipartestületeket, egyleteket és társulatokat, a székelyföldi lapszerkesztősegeket és a kamara tagjait. A kiállítás október 31-éig nyitva lesz mindennap d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 5 óráig. Látogatási díjul fizetnek: a felnőttek 40 fillért, gyermekek 20 fillért. A kiállítás látogatása végett Marosvásárhelyre utazó iparosok, segédek és tanoncok, kik Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhelyvármegyek területén laknak, III. kocsiosztályon féláru vasuti jegyekkel utazhatnak. Ily kedvezményes jegyek váltására szóló igazolványokat az arra jogosultaknak a marosvásárhelyi kereskedelmi- és iparkamara küld.

— **A Tanulók Lapja** most megjelent okt. első számával kezdi meg tizenkettedik évfolyamát. A magyar ifjuság legkedveltebb lapját Gaal Mózes, székely hazánkfia, jeles magyar írók szerkeszti igazi szeretettel és lelkesedéssel. Az első számban kezdődik Dickens világhírű regénye: Copperfield David, Mikes Lajos ügyes átdolgozásában; Gaal Mózes „Az én legkedvesebb virágom” című költeményt irt bele. Érdekes cikkek szólnak Japánról, a tejtől, a temető madarairól. Érdekes eredeti elbeszélést Krúdy Gyula irt: a „Cirkusz király” címen. Izléses képek tarkítják az első számot. — Fejtörő rovata élénk. A rejtvények megfejtői kö-

zött értékes könyvjutalmakat soroz ki hétről-hétre a szerkesztőség. A Tanulók Lapjának előfizetési ára egész évre 9 korona 60 fillér. Előfizethető Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Franklin-Társulat. Melegen ajánljuk a szülők figyelmébe ezt a kitűnően szerkesztett ifjúsági lapot, melyet a vallás és közoktatásügyi miniszter is méltónak talált az ifjúság kezébe. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal Csupán egy levelező-lapon kell kérni azt.

— **Vizsgabál és befejező-estély.** Simkóvits József okl. táncitanító szombaton este vizsgabált és vasárnap este 7 órakor felnőtt esteli növendékeivel tánciskolai befejező-estélyt tart. — Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

— **Béla Pál** homoródkarácsofalvi birtokos, ki az ottani tekintélyes unitárius egyh. községnek 14 éven át volt buzgó gondnoka — mint mult számunkban is említettük — folyó hó 7-én elhalt 57 éves korában. Temetése 8-án d. u. 2 órakor volt nagy részvét mellett. Nyugodjék békében!

— **Udvarhelyvármegye földrajzát** Kertész Albert városi tanító sajtó alá rendezte s az közelebről lapunk nyomdájában meg fog jelenni. Megrendeléseket már most elfogad a szerző. A tan- és segédkönyvül szolgáló munka ára 60 fillér lesz.

— **A lenmag** — írja székely iparkamaránk jelentése — utóbbi időben jelentékeny piaci cikket képezi Udvarhelyvármegyének, hol a lentermelés a székelykereszturi lenkésítő-gyár megalapítása óta nagyobb arányokat öltött. Minthogy azonban a Székelyföldön lenolajgyár nem létezik, a termelők csak nehezen és alig elfogadható olcsó áron képesek tudni értékes készletükön. Fölötte kívánatos, hogy a Székelykereszturon létesíteni szándékolt lenolajgyár keletkezése állami támogatással lehetővé tétessék.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

Ad 542—1904.

Értesítés.

A székelyföldi miniszteri kirendeltség helyi vezetője Dornér Béla min. intéző ur a f. hó 26-án tartandó érdőszentgyörgyi vásáron tenyésztelenekeket fog vásárolni azon kisczudák részére, kik elegendő téli takarmánnyal rendelkeznek és a kik részletfizetésre ily tehénekhez akar jutni.

A tehenekeért a kérvények a vásárt megelőzőleg akár egyesületünknel, akár közvetlenül a min. intéző urnak nyújtandók be.

Székelyudvarhelyt, 1904. okt. 12.

Az elnökség.

Tenyészállat-kiállítás.

Udvarhelyvármegye gazdasági egyesülete folyó évi október hó 10-én H-oklándon díjazással egybekötött tenyészállatkiállítást rendezett, de tekintettel arra, hogy H-oklándon és szomszédos községeiben ragadós száj- és körömfájás uralkodik és e miatt H-oklánd község is zárlat alatt áll, hasított körmű állatok nem voltak a kiállításra felhajthatók, miért is jelen alkalommal csak a ló-kiállítás tartatott meg.

Jelen voltak Hollaky Arthur főispán, mint a gazdasági egyesület elnöke, Dr Damokos Andor alispán, Valentsik Ferenc vármegyei t. főügyész, Daniel Lajos közigazdasági elnök mint a kiállítás és a bíráló bizottság elnöke, Illosvay Sándor mint a sepsiszentgyörgyi m. kir. méntelep osztályparancsnokának kiküldötte, Dornér Béla a székelyföldi kirendeltség megbízottja, Gálffy Kálmán és Szabady Tivadar járási főszolgabírák, a h-oklándi járás gazdaközönségének színe-java és a törvényhatósági s az összes járási m. kir. állatorvosok.

A kiállításra leginkább a homoródi járás községeinek gazdaközönsége hajtatta fel lovait, az udvarhelyi és székelykereszturi járás gazdaközönsége jórészt távol maradt, s a felhajítás mégis kielégítő volt. Felhajtatott 28 db. tenyészkanca szopos csikóival, melyek közül a következők lovai díjazták: 1. Sándor Mózes Városfalva 80 K, 2. Benedekfi Sándor Rugonfalva 60 K, 3. Boda Károly Száldobos 50 K, 4. Biró István Zombor 40 K, 5. Derzsi János Kányád 30 K, 6. Benecze Pál Bögöz 20 K.

3 éves kanca-csikók közül 12 drb hajtattatott fel; ezekből 3 díjaztatott, és pedig: Andorka

István-é Vargyas 60 K, Szitás András-é Zombor 30 K díjjal.

Ezenkívül 19 drb 2 éves, 9 drb 1 éves csikó hajtattatott fel a kiállításra. A 2 évesek közül a következőknek csikója díjaztatott: 1. Márkus András Daróc 40 K, 2. Csoma József Városfalva 25 K, 3. Meburger János Bene 20 K, 4. Toró István Kányád 15 K, 5. Petri János Daróc 15 K. Az 1 évesek közül Müller Márton Daróc és Preit György csikói díjaztatott; előbbi 20 K, utóbbi 15 K-ával.

A díjak ünnepi beszéd kíséretében osztattak ki.

A kiállítás bezárása után 50—60 teritékű közeled volt a Grosz-féle vendéglőben. Az ebéd alatt tósztot mondtak: Pál Ferenc: Hollaky főispánra; főispán: Daniel Lajosra és Illosvay századosra; Demeter Dénes: dr Heltai Ferenc képviselőre, később Zonda, Perényi és Ernst N. állatorvosokra: Szitás János, Szabady Tivadar főszolgabíró és Benedek Imre ny. főszolgabírókra: Benedek Imre; Pál F., Demeter D. és Tibald J. lelkesekre; Benedek Mózes: Tamás Péter szolgabíróra: Bedő József tanító; a kör- és községi jegyzőkre; dr Heltai Ferenc: Hollaky főispánra; a főispán a székelyekre egy minden ízében bölcs beszédet, melyért Pál F. mondott köszönetet stb.

D. u. 4 órakor Heltai képviselő meleg bucsúzódások között útra kelt, hogy visszatérjen országunk szívébe; a társaság nagy része azonban a késő esti órákban oszlott szét azon jó reményben, hogy a jövő kiállítás sokszorosan felelül mulja a mostanit. Adja Isten!

Szerkesztői üzenetek.

—s—s. A Homoródi-vidéki tanítói fiók-kör határozata — Gyerkes barátunknak a népnevelési egyletek szervezéséről írt javaslatára vonatkozólag — egészen megfelelő. Most egyébről nem is lehet szó, minthogy a felvetett eszmét általánosságban jónak, helyesnek és megvalósíthatónak tartják-e? S hogy az eszme életrevalónak bizonyult, vármegyénk általános tanító-egyletének mind a három fiókköre — megelégedéssel vesszük a józan és helyes felfogást — egyértelműleg kimondta akkor, midőn a kiviteltől való elmékedést, gondolkodást, tagjainak meleg figyelmébe ajánlotta. Az általános irány különben is az, hogy a tanító-egyletek fiókkörei egyesítve, okvetlenül fenntartandók s a községi népnevelő-körökben felvetett eszméket azokban kinagyolva, eszélésre a központi egylet igazgató választmányához kerüljenek és innen viszont végrehajtás, az életbe való átültetés céljából ugyanazon uton jussanak vissza a nép közé. A fiók-körök mostani hivatása tehát, inkább kibővílni és szélesbedni, mert az új egyesülés a tanítás sikerének biztosítására eddig használt eszközök tökéletesítése mellett gondjaiba venné a nép közvetlenebb nevelését, kulturális, gazdasági és társadalmi érdekeinek fejlesztésére irányuló intézmények létrehozását és megvalósítását is a községi körök által. Most tehát immár a rom. kath. tanító-egylet és a Népnevelési egylet van a sor, hogy a három fiók-köréhez hasonló dicséretre nem szoruló határozatot hozzon. Ennek megtörténte után a tavaszi ülésekig aztán bőven lesz idő a részletek megvitatására is. Szíves köszönet és üdvözlét!

H. K. F. a. Kissé terjedelmes tudósítását kivonatolás nélkül közöljük, mert a népnevelés terén új irányt kezdtek gyűléstükkel s igen ohajtanók, hogy példájuk követőkre találjon.

Többeknek a „Székely-Udvarhely“ karácsoni Albumára küldött szíves emléksoraikat köszönjük. Az eddig beküldöttek mind sikerült dolgok s közölni fogjuk.

L. M. Szépvíz. Az apr. 4., aug. 18. és okt. 7-én postára adottak megjöttek, de az első negyedre befizetés nincs jegyezve. Így tehát még egynegyed rendezetlen.

F. Bpest. Megjött. Köszönet. Az Album ide nem érkezett; ha megkapom, szívesen tudvözlöt!

Nyílt-tér*

— Rövid használat után nélkülözhetetlen. —
Igen alkalmas utazásoknál.
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

Bizonyítványt el Bécében,
1887. jul. 3-án.

Kalodont

nélkülözhetetlen

fogtisztító-szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizek nem elégségesek. A foghúson mindig ujjal keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban egy frissítő és antiszeptikus ható fogtisztító-szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont“ már az összes kulturálalmokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

Eladó finom almák. Bethlenfalván, özv. Boros Károlynénál különféle legjobb fajú almák eladók.

Ház elárverezés.

A Bálint-utca 8-ik számú ház folyó hó 30-án szabad kézből a legtöbbet ígérőnek árverés útján eladatik.

Hirdetmény.

Ege község korcsmájának árverése nem november 5-én, hanem november 6-án, azaz vasárnap lesz.

Használt harmoniumot keresek.

Cím: Szederjessy József Kistalud, u. p. Székelyudvarhely.

Legolcsóbb, legjobb divatlap

a „Budapesti Bazar“, mely tősgyökeres magyar ujságot a „SZÉKELY-UDVARHELY“ előfizetői — különös kedvezmény gyanánt — negyedévre 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérről rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában. A „Budapesti Bazar“ írása mindenkor összpontosul e három szóban:

Izlés! — Takarékoság! — Munka!

Tessék elolvasni! Elolvasatlanul le nem tenni s tovább ajánlani!

Székelyudvarhelyt a Fő-piactéren
kiadók az alábbiak:

Iroda, vagy raktárnak való szoba; pincék, gabona-elárusító hely hámbárokkal; nyílt bazárnak átalakítható hely; fényképésznek, terve szerint átalakítandó helyiségek!

1. **Két udvari lakás.** — kívánság szerint újból átalakítandó — mely áll 2—2 szoba, konyha, kamara, pince és egyéb hozzátartozandókkal — a földszinten.

2. **Egy szép nagy világos szoba** konyhával — földszint az udvaron.

3. **Egy udvari szoba** magános lakónak, iroda helyiségnek, raktárnak, vagy szabónak műhelyül azonnal kiadók. — A 2. és 3. pont alattiak azonnal el is foglalhatóak, míg a többiek — megfelelő átalakítás után — Szent-Mihály napkor: szept. 29-én. A ház a város legforgalmasabb helyén van s azért a lakások különösen alkalmasok azoknak, kiknek érdekük, hogy a főpiacon legyenek s a kapu elé kirakatokat tehesse. Ezen helyiségek csakis csendes foglalkozású, gyermektelen családoknak, vagy magánosoknak adatnak ki!

4. **Raktárnak** — gabonának vagy bárminek — 3 nagy száraz, szellős pince-helyiség azonnal kiadó és átalakítható!

5. **Gabona kimérő** és elárusító hely (kimérő hámbárok-kal), kicsinyben való elárusításhoz kiválóan alkalmas és nagyforgalmu hely.

6. **Nyílt bazárnak** — megegyezés szerint átalakítható — kapualj!

7. **Önálló lakás** külön udvarral és kerttel, konyha kerteszetnek különösen alkalmas, kitűnő és bővizű kútal. Vidékről beköltözni akaró gazdálkodónak nagy udvarral. Fakeskedőnek, aki a hetipiacon vásárol be deszkát, fát és a helybeli iparosok stb.-nek elárusítja, kiválóan alkalmas, mert szemben van a fapiacal, a jó karba helyezett Gábor-utcában. Egy nagy és két kisebb szoba, kamara, egy igen nagy, valamegyes műhelynek alkalmas nagy világos, szellős pince-lakással; egy kisebb pince és egy földi pincével, istálló, szekérszín, nyitott és zárt sütő, sertés és csukol stb.-ivel felszerelve azonnal vagy Szent-mihály naptól 3, vagy 6-évre kiadók s azonnal elfoglalhatók.

Értekezhetni írásban vagy szóval a tulajdonosnál:
nagysolymosi

Konez Ármin gyógyszerészszel
az irodájában Székelyudvarhelyt.

Egy javított fedeles kocsi teljesen jó állapotban eladó **Dávid Gergely** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsiakat be-cserél s készít ujakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

!!! Most jelent meg !!!

Szalay Béla

Bánat.

Versek

Ára csinos borítékba fűzve 1 korona.

Kapható:

Betegh Pál

könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Ad: 4901—904. alisp. sz.

Pályázati hirdetmény.

Székelyudvarhely rendezett tanácsu város tanácsánál üresedésbe jött a d o t i s z t i állásra ezennel pályázatot nyitok.

A városi képviselőtestület által élethossziglan választandó adótszít javadalmazása évi 1400 korona fizetés és 300 korona lakbér.

Pályázati határidő: 1904. évi október hó 25-ike bezárólag.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtnák, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám fentti határidőre adják be.

Székelyudvarhely, 1904. okt. 1.

Damokos,
alispán.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmtáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkinti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Cimbalom iskola

öntanulásra

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajzzal, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körut 5. sz.

Eladó alma. Kézzel szedett, válogatott (I. és II. osztályu) szép

batul-alma
Eladó **Ugron Gáspár** földbirtokosnál Bikafalván

924—904. sz.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Erked község (Udvarhelymegye) tulajdonát képező erdőnek B) üzemosztályának 13—19 osztágában kibélyegzett 4213 darab tölgyfakészlete, mely 2832 m³ tölgy-műfára és 789 m³ tűzifára becsültetett, Erked község házában 1904. november hó 2-án délelőtt 9 órakor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 24878 korona, szóval huszonegyezer nyolcszázhetvennyolc korona.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Részletes becslési és árverési feltételek a székelykeresztúri m. kir. járási erdőgondnokságnál és alulírott nál betekintethők.

Erked, 1904. október hó 5-én.

Bálint Mihály,
nagyközségi jegyző.

Hánn Márton,
k. főbíró.

Előzetes költség nélkül

4%-OS

törlesztéses kölcsönök

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan értékéig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatisztoknak,

állami és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül

1—15 évig terjedő időre gyorsan discretén.

Bank- és magánadósságok konvertálása.

Készítünk tervezeteket különféle újonnan alapítandó vállalatokról, valamint finanszírozzuk is ezeket. — Elvállalunk technikai és geológiai véleményezéseket hites szakértők által: foglalkozunk fennálló vállalatok részvénytársasággá való átalakításával.

Meller Lajos és társa Budapest, VI. Teréz-körut 32. (Törvényszéki legjegyzett cég.) (Válasz bélyeg.)

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapítatott: 1865.

női- és férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. Gyors és pontos kiszolgálás!

Alapítatott: 1865.

Üzletemet az eddigi helyiség jobb szárnyába helyeztem át!

Együttal a n. é. közönség igényeinek megfelelőleg tetemesen megnagyobbítottam és dusan felszereltem mindennemű női- és férfi divatrukkal.

Férfi- és iskolai fiugyermek kész öltönyökben nagy választék, legolcsóbb árak!

Téli és őszi divatcikkek d u s raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítetése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak v a l ó posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

Férfi és fiu készruhákat áruháza. Ezen ágban a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elsősoroltakra fölhevni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tennis és torna-cipők d u s választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o